

УДК 658.12.34 (075.8):633.1(477)

Колодійчук В.А.
кандидат економічних наук,
доцент кафедри міжнародної економіки
та менеджменту зовнішньоекономічної діяльності
Львівського національного аграрного університету

ПРИНЦИПИ АНАЛІЗУ І ПРОЕКТУВАННЯ ЛОГІСТИЧНИХ СИСТЕМ НА ЗЕРНОПРОДУКТОВОМУ РИНКУ УКРАЇНИ

Стаття присвячена теоретичному обґрунтуванню передумов для аналізу і проектування логістичних систем на зернопродуктовому ринку України. На основі фундаментальних положень концепції логістики розроблено пропозиції щодо ведення логістичної діяльності із врахуванням особливостей зернового ринку та світових тенденцій його розвитку. Для подальших якісних змін у сфері виробництва і переробки зерна сформульовані основні принципи аналізу та проектування логістичних систем, що формують відповідний теоретичний фундамент розвитку галузі, що досліджується.

Ключові слова: концепція, зернопродуктовий ринок, логістична система, аналіз, проектування, принципи.

Колодійчук В.А. ПРИНЦИПЫ АНАЛИЗА И ПРОЕКТИРОВАНИЯ ЛОГИСТИЧЕСКИХ СИСТЕМ НА ЗЕРНОПРОДУКТОВОМ РЫНКЕ УКРАИНЫ

Статья посвящена теоретическому обоснованию предпосылок для анализа и проектирования логистических систем на зернопродуктовом рынке Украины. На основе фундаментальных положений концепции логистики разработаны предложения по ведению логистической деятельности с учетом особенностей зернового рынка и мировых тенденций его развития. Для дальнейших качественных изменений в сфере производства и переработки зерна сформулированы основные принципы анализа и проектирования логистических систем, что формирует соответствующий теоретический фундамент развития исследуемой отрасли.

Ключевые слова: концепция, зернопродуктовый рынок, логистическая система, анализ, проектирование, принципы.

Kolodiychuk V.A. THE PRINCIPLES OF ANALYSIS AND LOGISTIC SYSTEMS DESIGN ON GRAIN MARKET IN UKRAINE

The article is devoted to theoretical conditions substantiation for analysis and logistic systems design of grain market in Ukraine. Based on the fundamental logistics concept provisions, the proposals to conduct logistic activities taking into account features of the grain market and its world trends are developed. For further qualitative changes in the grain production and processing sphere, the basic principles of analysis and logistic systems design which forms an appropriate theoretical development foundation of investigated field are formulated.

Keywords: conception, grain market, logistic system, analysis, design, principles.

Постановка проблеми. Недостатнє теоретичне осмислення основних положень концепції логістики, адаптованих до умов зернопродуктового ринку України, а також не систематизованість засадничих принципів прикладного аналізу і проектування логістичних систем є проблемою для якісних перетворень у визначеній галузі АПК.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Теоретико-методологічні засади логістичної діяльності в ринковій економіці знайшли відображення в публікаціях зарубіжних та вітчизняних вчених, а саме: Д. Вордлоу, М.Р. Ліндерса, А.М. Гаджинського, Є.В. Крикавського, О.А. Окландера, Ю.В. Пономарьової та ін. Однак ці дослідження стосуються переважно фундаментальних засад теорії логістики і не вирішеними залишаються прикладні аспекти досліджень. Незважаючи на значний науково-прикладний доробок таких вітчизняних вчених, як В.І. Бойка, П.І. Гайдуцького, М.Г. Лобаса, І.І. Лукінова, В.Ф. Сайко, П.Т. Саблука, Л.М. Худолія, О.М. Шпицака та ін. стосовно проблем розвитку зернового господарства, не вирішеними залишаються питання оптимального управління матеріальними потоками на зерновому ринку на основі концепції логістики.

Постановка завдання. Створенню теоретичних передумов для аналізу і проектування логістичних систем на зернопродуктовому ринку України передують з'ясування основних положень концепції логістики щодо розвитку даного ринку та формулювання основних принципів формування ефективних логістичних систем.

Виклад основного матеріалу дослідження. Унікальність та адаптивність кожної виробничо-збутової системи формують індивідуальні логістичні ланцюги, що

здатні реалізувати її цільову функцію. Напрацьований науково-практичний потенціал, що формують систему поглядів на ведення логістичної діяльності і представлений основними положеннями концепції логістики [1, с. 11], які слід взяти за основу нашого прикладного дослідження. Формулювати основні положення концепції логістики без врахування євроінтеграційних прагнень України означатиме неадекватність теоретичних напрацювань, тому представляти концептуальні засади досліджуваного підкомплексу будемо також у площині зовнішньоекономічних зв'язків і тенденцій світового ринку зерна.

Першим положенням концепції логістики є реалізація принципу системного підходу, що безумовно є фундаментальним у проектуванні, дослідженні та вдосконаленні експортних можливостей суб'єктів господарювання. Розглядаючи систему як сукупність елементів, що пов'язані між собою функціональними, інформаційними, фінансовими та іншими зв'язками ми повинні проектувати структурно-функціональне забезпечення логістичної діяльності у взаємозв'язку та взаємозалежності її структурних елементів. При цьому слід гармонізувати потужності кожного елемента логістичної системи, що задіяний у переміщенні матеріального потоку від первинного джерела сировини до споживача кінцевої продукції. Потужність логістичної системи визначається потужністю її найбільш слабкої ланки. І якщо в логістичному ланцюгу, який забезпечує обробку, транспортування, перевалку зерна, його документальне супроводження тощо, виникають обмеження потужності внаслідок дефіциту технічних засобів, організаційних збоїв чи адміністративних бар'єрів, то вся система безумовно знизить свій потенціал до параме-

трів слабкої ланки і тоді закономірним є процес зростання логістичної складової в експортній ціні продукції. Формулюючи це твердження ми посилаємося на сформульований А.А. Богдановим закон [2], який вказує, що структурна стійкість цілого визначається його найменшою частковою стійкістю. Наочним прикладом прояву цього закону може бути елементарний ланцюг, який складається із ланок неоднакової міцності і руйнується там, де знаходиться найбільш слабка у відношенні міцності ланка.

Для уникнення цієї загрози слід виважено формувати систему інфраструктурного забезпечення зерно-продуктового підкомплексу АПК України на основі гармонізації потужностей та оптимальної конфігурації його складових, керуючись при цьому критеріями ефективності.

Другим положенням концепції логістики є врахування потреб ринку в процедурі організації матеріального потоку. Безумовно, напрям та потужність матеріального потоку повинні відповідати параметрам платоспроможного попиту. Стосовно зернового ринку це фундаментальне положення концепції логістики вимагає уточнення, оскільки нееластичність попиту на зерно дає можливість з високою точністю спрогнозувати параметри його споживання. Обсяги світового споживання зерна перебувають у кореляції з кількістю населення та їх фізіологічними потребами в першочергових продуктах харчування. Тому аналізувати національний і світовий ринок зерна варто в контексті змін чисельності населення Землі.

Світове виробництво зернових становить 1, 8-1, 9 млрд т і потенційне зростання може скласти 2, 1-2, 3 млрд т у середньостроковій перспективі [3]. Прогнозне зростання населення планети з теперішніх 7 млрд до 9 млрд у 2050 році вимагає відповідного зростання виробництва.

Тенденція зростання кількості жителів не забезпечує задоволення їх попиту (навіть за триразового збільшення пропозиції зерна) згідно з нормами споживання, визначеними Продовольчою і сільськогосподарською організацією при ООН (FAO). Мінімальна норма споживання за даними FAO – 600 кг/чол. і потенціал для зерновиробництва очевидний.

Варто також зауважити, що виробництво зерна є основою не лише для виробництва хліба, круп, спирту, кондитерських виробів тощо, а й для розвитку інших галузей, зокрема тваринництва (корм та основні компоненти комбікормів), птахівництва, тим самим забезпечуючи ще один важливий напрям харчування людини – виробництво м'ясних і молочних виробів.

Зростання економіки багатьох країн світу спричинює більші обсяги споживання м'яса, що стимулює зерновиробництво. Окрім галузевого використання зерна, сучасний етап технологічного розвитку характеризується тенденцією до зростання споживання біопалива, виробництво якого також залежить від сировинної зернової бази. Світовий ринок зерна охоплює практично всі країни світу, одних як експортерів, інших – як імпортерів.

Наступним, третім положенням концепції логістики є пріоритетність розподілу товарів над їх виробництвом. Дане твердження актуалізує ринковий підхід до організації виробничо-збутової діяльності підприємства, а саме: виробляти потрібно не те, на що в підприємства є ресурсні, організаційні та інші можливості, а те – що безпосередньо буде куплене споживачами. Орієнтація виробничої програми на платоспроможний попит є основою формування логістичної системи з визначенням її відповідних параметрів. Щодо зернового ринку та формування його експорт-

ного потенціалу України, дане положення концепції логістики частково нівелюється з огляду на нееластичність попиту на зерно. У попередньому положенні концепції логістики ми вже це обґрунтували.

Четверте положення концепції логістики акцентує увагу на необхідності встановлення оптимального рівня обслуговування клієнтів. Чим вищий рівень обслуговування, тим, відповідно, й вищі витрати. Прийняття обґрунтованого компромісного рішення за рівнем обслуговування вирішує завдання достатності витрат і привабливості продукції для клієнта. Реалізація цього положення, на наш погляд, залежить від наявності ефективної логістичної інфраструктури експортного зернового потенціалу України. Об'єктивна оцінка наявності сучасних засобів транспортування, зберігання, перевалки вантажів, повинна бути в основі договірних відносин із покупцями. Базисні умови контракту повинні включати ефективні, з точки зору організаційно-технічного забезпечення, дії продавця. Тобто зростання логістичних витрат повинно спонукати експортерів на використання тих базисних умов передачі прав власності на товар, які мінімізують ці витрати. Специфіка зернової продукції сприяє гнучкості у визначенні контрактних умов і навіть на умовах EXW «Франко завод» не складно знайти закордонного покупця на зерно.

П'яте положення концепції логістики визначає, що аналіз логістичного ланцюга потрібно вести з кінця процесу. Будь-яка система вимагає моніторингу з метою відповідності її реального стану запроєктованому. Логістичний цикл передбачає певну дискретність переміщення матеріального потоку по логістичному ланцюгу від початку його виникнення (поле) до кінцевого споживача (імпортер). Аналіз цієї системи, згідно даного положення концепції логістики, слід проводити від задоволення платоспроможного попиту експортера стосовно кількісних і якісних параметрів матеріального потоку. Якщо виявляється певна невідповідність, то для її з'ясування ми аналізуємо попередню ланку логістичного ланцюга, далі ланку, що передує попередній і так до початку виникнення матеріального потоку. Аналіз причинно-наслідкових зв'язків дозволяє виявити «вузькі місця» у логістичному ланцюгу та провести відповідні коригування.

Наступне, шосте положення концепції логістики визначає обов'язковість розгляду всього логістичного ланцюга, а не окремої його ланки, під час її вдосконалення або проектування. Це положення, певною мірою, базується на першому із визначених вище положень щодо реалізації принципу системного підходу. Удосконалення систем повинно проводитись із врахуванням таких їх властивостей, як складність, ієрархічність, цілісність, структурованість, рухливість, унікальність, непередбачуваність та невизначеність поведінки, адаптивність тощо.

Сукупність операцій складає функцію, яка є предметом оптимізації логістичної системи. Функції транспортування, зберігання, вантажопереробки тощо можуть бути оптимізовані у випадку детального аналізу їх структур (операцій) і сьоме положення концепції логістики акцентує увагу на обов'язковості врахування вартості кожної елементарної операції під час виконання розрахунків, використання в техніко-економічних обґрунтуваннях рішень з організації вантажопотоку.

Вибір варіантів логістичної системи слід здійснювати на підставі порівняння їх техніко-економічних показників. Це, восьме положення концепції логістики, відкриває перед експортером зерна альтернативні варіанти виходу на зовнішній ринок. Прийнят-

тя рішення щодо способів та схем транспортування, зберігання, вантажопереробки тощо слід здійснювати на основі критеріального підходу. Основним критерієм є мінімізація витрат при досягненні цільової мети логістичної системи: забезпечити доставку зерна до його покупця із дотриманням всіх кількісних, якісних і часових параметрів.

Формуючи логістичний ланцюг, тобто лінійно впорядковуючи всі його елементи, слід провадити єдину політику, що відповідає загальній стратегії підприємства. *Дев'яте положення концепції* логістики акцентує увагу на відповідності всіх рішень з планування й організації матеріальних потоків загальній стратегії суб'єкта господарювання.

Серед основних положень концепції логістики слід виділити *десяте положення*, яке наголошує на використанні найбільш повної інформації у процесі прийняття управлінських рішень. Інформаційний потік, який ми відносимо до забезпечувального, суттєво впливатиме на реалізацію цільової функції логістичної системи. Від повноти та достовірності інформації залежить ефективність експорту зерна і для реалізації цього положення концепції слід відповідально поставитись до вибору джерел отримання інформації та формування логістичної інформаційної системи з відповідними їй підсистемами. Отримання первинної інформації на основі «польових» досліджень – процес занадто витратний і не завжди виправданий. Використання вторинної інформації (кабінетні дослідження) не завжди відображають об'єктивну картину явища, яке ми досліджуємо. Тому пошук компромісу щодо інструментарію та джерел отримання інформації досягається на основі критеріального підходу: мінімум витрат – максимум корисності інформації. Для досягнення цієї мети у процесі дослідження зернового ринку іноді доцільно використовувати послуги консалтингових фірм та інших спеціалізованих суб'єктів.

Формування синергетичного ефекту залежить від узгоджених дій всіх учасників логістичного ланцюга. Лінійно впорядкована множина всіх посередників у процесі експорту зерна не повинна допускати внутрішніх конфліктів, які, безумовно, зменшують потенціал системи і збільшують непродуктивні витрати на усунення існуючих протиріч. Вирішувати це завдання слід на етапі створення логістичного каналу, надаючи перевагу в співпраці з тими посередниками, які найбільш органічно вписуються в конфігурацію логістичної системи, яка формується. Налагодження ділових, партнерських відносин між учасниками логістичного ланцюга – це *одинадцять положень концепції* логістики, згідно [1].

І останнє – *дванадцять положень концепції* наголошує на обов'язковості ведення обліку логістичних витрат протягом всього логістичного ланцюга. Аналітичною базою для оптимізації системи є облікові дані щодо кожної операції всіх логістичних функцій. Для виявлення резервів підвищення ефективності експорту зерна необхідно провести відповідний факторний аналіз. Оскільки класифікація факторів є основою класифікації резервів – здійснити заходи й щодо задіяння виявлених резервів.

А резерви використання логістичних методів в управлінні зерновими потоками очевидні. У експортній ціні на пшеницю, за даними [4], логістичні витрати складають близько 30%, на кукурудзу – близько 40%. Зокрема, вартість транспортування досягає 130 грн/т, перевалки в портах – більше 175 грн/т. Крім цього, у вартість зерна включені послуги держінспекцій з сертифікації в розмірі 13-26 грн/т.

Якщо в Україні вартість перевалки тони зерна становить \$22, то за кордоном вона втричі нижча [5]. Послуги портових елеваторів у Російській Федерації становлять лише \$7 за тону, у США – \$6,5, а у Франції – \$7,5. За підрахунками Міністерства аграрної політики та продовольства України, логістичні витрати, пов'язані з експортом зерна, у 2013-14 маркетинговому році складають по пшениці 550 грн/т, кукурудзі – очікується 765 грн/т.

Проблема високих логістичних витрат на українське зерно особливо загострюється в період зниження світових цін на зерно. Тому оптимізація логістичних витрат, на думку експертів [6], дасть значні резерви для економії. Згідно з результатами розрахунку, в умовах неналежного функціонування інфраструктури та обслуговуючих установ вартість обробки, зберігання, транспортування і перевалки експортного зернового потенціалу України (34,4 млн т разом з олійними) може перевищити 25,7 млрд грн. За умови проведення оптимізаційних заходів витрати на цей же обсяг можуть скласти 16,9 млрд грн, що заощадить 8,8 млрд грн, або 280 грн на тонні зерна.

Отже, ми розглянули основні положення концепції логістики, які сформульовані в багатьох літературних джерелах і використовуються для пояснення і відповідного розуміння явищ і процесів та спробували адаптувати їх до зернопродуктового підкомплексу АПК. Взятвши за основу загальновідомі положення концепції логістики ми сформулювали визначальний задум реалізації логістичних функцій у конкретній галузі, відобразивши свою систему поглядів на ведення логістичної діяльності. Відомо, що концепція істотно відрізняється від теорії не тільки своєю незалежністю, але й недостатньою верифікованістю. Головне призначення концепції полягає в інтеграції певного масиву знань, у прагненні використовувати його для пошуку і пояснення існуючих закономірностей, що фактично визначає концепцію як систему вихідних теоретичних положень, яка є основою дослідницького пошуку. У процесі наукових досліджень прийняті вихідні положення перевіряють, розвивають, коригують і лише практична перевірка, що підтверджує чи заперечує ті чи інші факти, є критерієм істини, яка уточнює концепцію як за змістом, так і з погляду її пізнавальних меж. При цьому вона може й не витримати випробування практикою і бути знехтуваною.

Розглянуті вище основні положення концепції логістики в зернопродуктовому підкомплексі АПК дали нам підстави сформулювати принципи аналізу і проектування логістичних систем, які представимо на рисунку 1, зазначивши при цьому їх змістовний взаємозв'язок із охарактеризованими вище концепціями. Зупинимось детальніше на тих принципах, що не були відображені в основних положеннях концепції логістики, однак є, на нашу думку, важливими з позицій формулювання загальних положень, яким повинні задовольняти наукові припущення, гіпотези або теорії. І першим з них є принцип науковості логістичного управління (див. рис. 1).

Нехтування фундаментальними науковими теоріями в багатьох сферах нашого суспільно-економічного та політичного життя є неприпустимою помилкою, що матиме негативні системні наслідки. Барометром цього ігнорування є залишковий принцип фінансування науки при розподілі державного бюджету, відсутність мотивацій фінансування наукових досліджень багатьма суб'єктами господарювання, незахищеність інтелектуальної власності в Україні тощо.

Це безумовно є наслідком зміни суспільно-економічної формації в державі, що спричинила порушен-

ня світоглядних принципів і критерієм успішності став не інтелектуальний рівень людини, а грошовий еквівалент, яким вона оперує.

Україна обрала курс на європейську інтеграцію, однак економічні успіхи не вирішать структурних проблем без усвідомлення кожним українцем засадничих принципів демократичного суспільства, у якому науці не може відводитись другорядна роль. Шлях до Європи для України пролягає не через інтеграцію територій, а через інтеграцію цінностей, що здатні трансформувати світогляд людей. І коли наука в нашій державі буде сприйматись як продуктивна сила суспільства, це буде фундаментальним базисом для якісних перетворень у всіх сферах людського буття.

Під час дослідження логістичних систем у зернопродуктовому підкомплексі АПК ми розглядаємо причинно-наслідкові зв'язки між об'єктивним станом логістики зерновиробництва та фундаментальними теоріями систем, ефективності тощо, які формують і пояснюють структурно-функціональні взаємозв'язки у відповідній сфері. Прийняття управлінських рішень у реальних економічних умовах також повинні враховувати основні положення теорії ефективності, а також властивості систем, оскільки це латентно визначатиме успіхи компанії та при детальному аналізі пояснюватиме причини її невдач.

Часто-густо причиною збоїв у логістиці є розбалансування матеріальних, інформаційних, фінансових і сервісних потоків, що актуалізує принцип гармонізації потоків (див. рис. 1). У логістичній системі визначальним є матеріальний потік, що проходячи від первинного джерела сировини до кінцевого споживача через функціональні сфери логістики видозмінюється і набуває форму готової продукції. Для забезпечення його переміщення в логістичній системі функціонують інформаційні, фінансові та сервісні потоки. Якщо виникають проблеми з обміну інформацією, порушується система взаєморозрахунків тощо, логістична система знижує свій потенціал у досягненні синергетичного ефекту і витрачає енергію на вирішення набутих внутрішніх протиріч.

Самі протиріччя можуть бути також закладені ще на стадії створення логістичної системи, якщо при цьому було порушено принцип формування єдиної команди (див. рис. 1). Потенціал логістичної системи визначається не лише можливостями її складових елементів, але й їх сумісністю між собою. Система, в якій елементи конфліктують між собою пріречена на закладі, тому формування єдиної команди однодумців, які однаково вмотивовані і готові до спільної роботи є умовою функціонування ефективних логістичних ланцюгів.

Протиріччя між елементами логістичного ланцюга можуть бути спричинені диспаритетністю цін на результати їх праці. У сфері АПК найбільш ймовірною ланкою виникнення даного роду конфліктів є взаємозв'язки між виробниками сільськогосподарської продукції та її переробниками, а також поставальниками матеріальних ресурсів для сільськогосподарського виробництва. Еквівалентність обміну створює рівні умови для розширеного відтворення виробництва кожного інтегрованого в логістичну систему учасника, що актуалізує запропонований нами (див. рис. 1) принцип паритетності цін і еквівалентності обміну у процесі розподілу синергетичного ефекту. Для визначення паритетного співвідношення доцільно використовувати індексний метод порівняння цін.

Принцип глобальної оптимізації можна задовольнити методом послідовного наближення локальних цілей до вирішення глобальних завдань оптимізації структурно-функціонального забезпечення ефективності функціонування логістичних систем. Оптимізаційні задачі, а також весь процес ефективного логістичного управління повинен базуватись на ви-

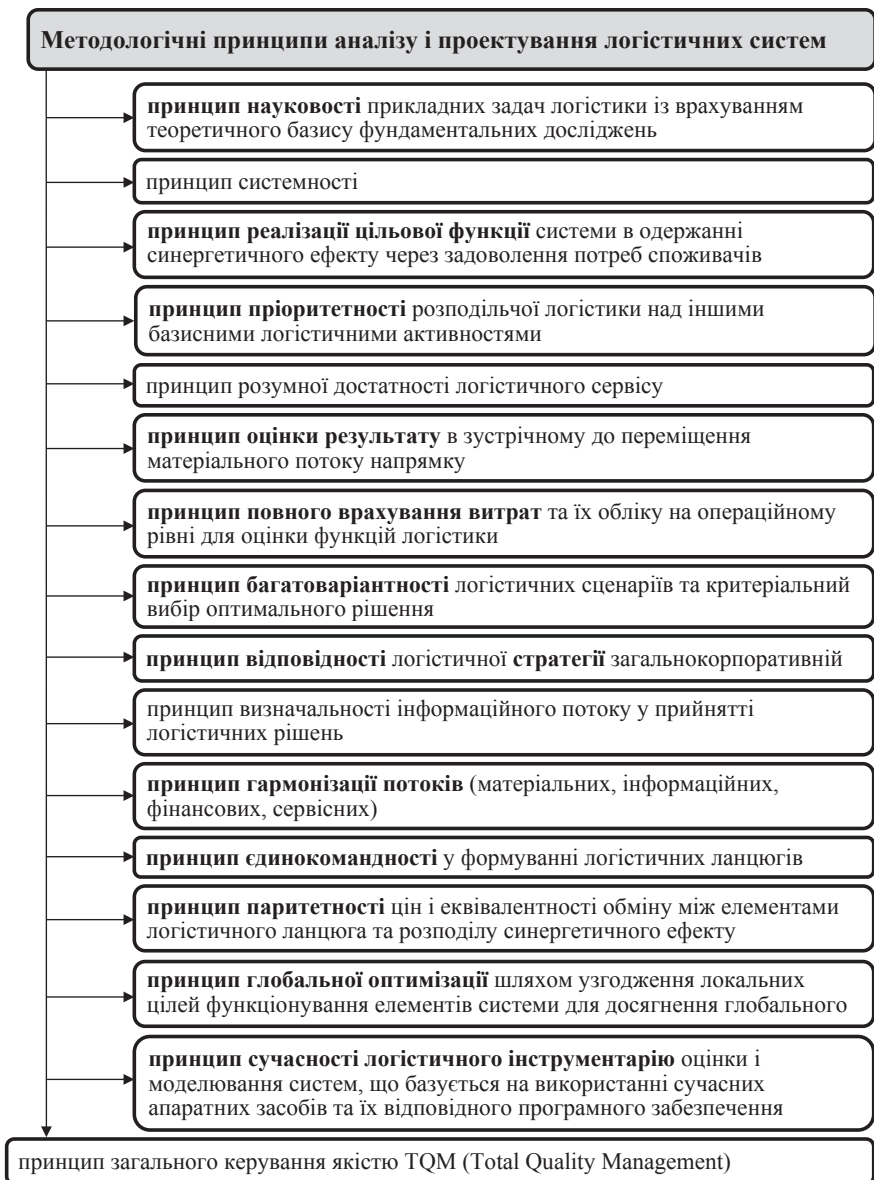

Рис. 1. Принципи аналізу і проектування логістичних систем

користанні сучасних логістичних інформаційних систем, що складаються із функціональної та забезпечувальної підсистем. Функціональна включає сукупність розв'язуваних завдань, згрупованих за ознакою спільності мети, а забезпечувальна підсистема складається із технічного, інформаційного забезпечення та математичного інструментарію для вирішення функціональних завдань. Використання сучасних технічних засобів, які забезпечують обробку і передачу інформаційних потоків, а також програмних продуктів для цих технічних систем – є одним із засадничих принципів методології аналізу і проектування логістичних ланцюгів.

Загальне керування якістю (Total Quality Management) – це концепція організації контролю якісних показників та методів впливу на них на всіх стадіях життєвого циклу товару з метою попередження причин дефектів у виробництві, постійного підвищення якості і максимального задоволення потреб споживачів.

Для національного АПК і його зернопродуктового підкомплексу дотримання принципу загального керування якістю (див. рис. 1) створює організаційно-технологічні передумови для інтеграції у світовий ринок зерна та продукції його переробки.

Висновки з проведеного дослідження. Основні положення концепції логістики в зернопродуктовому підкомплексі АПК є визначальним задумом реалізації логістичних функцій, що відображають нашу систему поглядів на ведення логістичної діяльності. При

характеристиці галузевих систем, принципи відображають ті суттєві характеристики, що відповідають за правильне, на наш погляд, функціонування системи, без яких вона не виконувала б свого цільового призначення. Формулювання основних положень концепції логістики, адаптованих до умов об'єкту дослідження, а також визначення засадничих принципів прикладного аналізу і проектування логістичних систем дає можливість для створення теоретичного фундаменту якісних перетворень на зернопродуктовому ринку України.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Пономарьова Ю.В. Логістика: навч. посіб. / Ю.В. Пономарьова. – Київ: Центр навчальної літератури, 2003. – 192 с.
2. Богданов А.А. Тектология: (Всеобщая организационная наука. В 2-х кн.) / А.А. Богданов. Редкол. Л.И. Абалкин (отв. ред.) и др.; Отд-ние экономики АН СССР; Ин-т экономики АН СССР. – М.: Экономика, 1989. – (Экономическое наследие). – 355 с.
3. Почесне місце України на глобальному ринку зерна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.agroprofi.com.ua/downloads/nomera/2013/>
4. Присяжнюк М.В. На елеваторах Житомирщини завищують ціну за зберігання зерна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.1.zt.ua/news/ekoekonomika>.
5. Присяжнюк М.В. Мінагрополітики буде знижувати вартість логістики зернових [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://nbnews.com.ua>.
6. Потенціал зниження логістичних витрат при експорті зерна [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zernoua.info/news/5969.html>.

УДК 334.7

Корж Н.В.

кандидат економічних наук,

доцент кафедри туризму та готельно-ресторанної справи

Вінницького торговельно-економічного інституту

Київського національного торговельно-економічного університету

СТРУКТУРУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ ЯК ЕЛЕМЕНТА КОРПОРАТИВНОГО КАПІТАЛУ

У статті розглядаються основні теоретичні підходи до визначення поняття «соціальний капітал» зарубіжних та вітчизняних вчених. Подано класифікацію соціального капіталу та його функцій. Визначено значення соціального капіталу в досягненні цілей корпорації. Проведена структуризація соціального капіталу як елемента корпоративного капіталу.

Ключові слова: соціальний капітал, споживчий капітал, організаційний капітал, довіра, соціальна і корпоративна відповідальність, соціальна рента.

Корж Н.В. СТРУКТУРИРОВАНИЕ СОЦИАЛЬНОГО КАПИТАЛА КАК ЭЛЕМЕНТА КОРПОРАТИВНОГО КАПИТАЛА

В статье рассматриваются основные теоретические подходы к определению понятия «социальный капитал» зарубежных и отечественных ученых. Представлена классификация социального капитала и его функций. Определено значение социального капитала в достижении целей корпорации. Проведена структуризация социального капитала как элемента корпоративного капитала.

Ключевые слова: социальный капитал, потребительский капитал, организационный капитал, доверие, социальная и корпоративная ответственность, социальная рента.

Korzh N.V. STRUCTURIZATION OF THE SOCIAL CAPITAL AS ELEMENT OF THE CORPORATE CAPITAL

In article the basic theoretical approaches to definition of concept «the social capital» as from foreign, and domestic scientists are considered. Classification of the social capital and its functions is presented. Value of the social capital in achievement of objectives of corporation is certain. Structurization of the social capital as element of the corporate capital is lead.

Keywords: social capital, customer capital, organizational capital, trust, social and corporate responsibility, social rent.